

DUNYODAGI ENG KATTA MUZEYLAR

Qodirova Nodiraxon Umidjon qizi

Far DU tarix [yo'nalishlar va faoliyat turi bo'yicha]

2-bosqich magistranti

Kirish

Insoniyat o'z tarixini, madaniyatini va san'atini asrab-avaylash uchun ming yillar davomida turli shakl va usullardan foydalangan. Shulardan eng muhimlaridan biri — bu muzeylar tizimidir. Muzeylar inson tafakkurining, yaratuvchanligining va ilmiy izlanishining yorqin namunasi bo'lib, ular orqali avlodlar o'tmishni o'rganadi, millatlarning madaniy qadriyatlari bilan tanishadi.

Bugungi globallashuv davrida muzeylar nafaqat tarixiy merosni saqlovchi joy, balki xalqaro madaniy aloqalarni mustahkamlovchi, ta'limiy va turistik markaz sifatida ham alohida ahamiyat kasb etmoqda. Dunyodagi eng katta muzeylar hajmi, eksponatlar soni, tarixiy boyligi va xalqaro nufuzi bilan butun insoniyat diqqat markazida turadi. Quyida ana shunday yirik muzeylar haqida batafsil to'xtalamiz.

Asosiy qism

1. Luvr muzeyi (Louvre Museum) – Parij, Fransiya

Luvr muzeyi nafaqat Fransiyaning balki butun dunyoning eng mashhur madaniy markazidir. U 1793-yilda rasmiy ravishda ochilgan bo'lib, aslida XIII asrda qirollik qal'asi sifatida qurilgan. 1989-yilda arxitektor Ieoh Ming Pei tomonidan yaratilgan shisha piramida Luvrning ramziga aylandi.

Muzeyning umumiy maydoni 72 735 kvadrat metr, unda 380 mingdan ortiq eksponat saqlanadi. Luvr sakkizta asosiy bo'limdan iborat: Qadimgi Sharq san'ati, Qadimgi Misr, Qadimgi Yunon va Rim madaniyati, Islom san'ati, Haykaltaroshlik, Rassomlik, Dekorativ san'at hamda Grafik san'at.

Luvrning eng mashhur eksponatlari qatoriga Leonardo da Vinchining "Mona

Liza” asari, “Afrodita” (Miloskaya Venera) haykali, “Niké Samothraskaya” (G'alaba ma'budasi) haykali va Delakruaning “Xalqni boshqargan Ozodlik” asari kiradi. Har yili bu muzeyni 8–9 milliondan ortiq mehmon ziyorat qiladi. Bu ko'rsatkich Luvrni dunyodagi eng ko'p tashrif buyuriladigan muzeyga aylantirgan.

2. Ermitaj muzeyi – Sankt-Peterburg, Rossiya

Ermitaj muzeyi 1764-yilda imperator Yekaterina II tomonidan asos solingan. Dastlab u imperatorning shaxsiy san'at to'plami sifatida tashkil etilgan, ammo keyinchalik davlat miqyosidagi muzeyga aylangan.

Hozirda Ermitajda 3 milliondan ortiq eksponat mavjud. Muzey majmuasi 5 ta asosiy bino — Qishki saroy, Kichik Ermitaj, Yangi Ermitaj, Eski Ermitaj va Bosh shtab binosidan iborat.

Bu yerda qadimgi yunon, rim, misr, xitoy, hind va yevropa san'ati namunalaridan tortib, buyuk rassomlarning asl asarlarigacha saqlanadi. Rafael, Leonardo da Vinchi, Rembrandt, Rubens, Mikelanjelo va Van Gog ijodlari Ermitaj zallarida o'z o'rniga ega.

Ermitaj nafaqat san'at markazi, balki Rossiyaning tarixiy faxri hamdir. U Rossiya madaniyatining boy tarixini dunyo jamoatchiligiga tanitishda muhim o'rin tutadi.

3. Britaniya muzeyi (British Museum) – London, Buyuk Britaniya

1753-yilda tashkil topgan Britaniya muzeyi insoniyat tarixining eng qadimgi davrlaridan tortib, zamonaviy davrgacha bo'lgan eksponatlar to'plamini o'zida mujassam etadi. Unda 8 milliondan ortiq eksponat mavjud.

Muzeyning eng mashhur eksponatlaridan biri — Rosetta toshi, bu qadimgi Misr iyerogliflarini o'qish imkonini bergan tarixiy topilma hisoblanadi. Shuningdek, Parfenon haykallari, Misr mumiyolari, Rim tangalari, Osiyo va Afrika madaniyatiga oid buyumlar ham muzeyning qimmatli qismi hisoblanadi.

Britaniya muzeyi dunyodagi eng qadimiy muzeylardan biri bo'lib, uning asosiy maqsadi “insoniyat madaniyatining barcha bosqichlarini bir joyda aks ettirish”dan iborat. Muzeyga kirish bepul bo'lib, u yilda 6–7 millionga yaqin tashrifchini qabul qiladi.

4. Metropolitan san'at muzeyi (The Metropolitan Museum of Art) – Nyu-York, AQSh

Nyu-York shahridagi “Met” nomi bilan mashhur muzey 1870-yilda amerikalik san'at ixlosmandlari tomonidan ochilgan. Bugungi kunda bu maskan dunyodagi eng katta san'at muzeylaridan biridir.

Muzeyning umumiy maydoni 58 ming kvadrat metr, unda 2 milliondan ortiq asar saqlanadi. Kolleksiya tarkibida qadimgi Misr va Mesopotamiya davriga oid haykallar, o'rta asr Yevropa zargarlik buyumlari, Osiyo, Afrika, Amerika xalqlarining san'at namunalaridan tortib zamonaviy rassomlarning asarlarigacha mavjud.

Shuningdek, Metropolitan muzeyining alohida “Met Cloisters” filiali ham mavjud bo'lib, u o'rta asr Yevropa san'atiga ixtisoslashgan. Har yili bu muzeyni 5–6 million kishi tomosha qiladi.

5. Xitoy milliy muzeyi – Pekin, Xitoy

Pekin shahrining markazidagi Tiananmen maydonida joylashgan Xitoy milliy muzeyi dunyodagi eng yirik yopiq muzeylardan biridir. Uning maydoni 190 ming kvadrat metr, ya'ni boshqa ko'p muzeylardan ancha keng.

Muzey 2003-yilda ikki yirik muzey — Xitoy inqilobi muzeyi va Xitoy tarixi muzeyi birlashtirilishi natijasida tashkil etilgan. Bugungi kunda u 1,7 milliondan ortiq eksponatga ega.

Bu muzeyda Xitoy tarixining 1,7 million yillik davri yoritiladi. Qadimgi sulolalar davridagi bronza buyumlar, sopol haykallar, yozuv lavhalari, ipak matolar, shuningdek zamonaviy davr siyosiy voqealariga oid hujjatlar namoyish etiladi.

Xitoy milliy muzeyi xalqning madaniy o'zligining ramzi sifatida nafaqat ichki turizm, balki xalqaro ilmiy hamkorlik markaziga ham aylangan.

Xulosa

Muzeylar — bu insoniyat xotirasi saqlanadigan eng muhim maskanlardir. Ular tarixiy yodgorliklarni, san'at asarlarini, madaniy qadriyatlarni va fan yutuqlarini avloddan avlodga yetkazishda beqiyos rol o'ynaydi.

Luvr, Ermitaj, Britaniya, Metropoliten va Xitoy milliy muzeylari kabi yirik maskanlar nafaqat o'z mamlakati uchun, balki butun insoniyat uchun bebaho madaniy merosdir. Ular millatlar o'rtasidagi madaniy aloqalarni kuchaytiradi, yosh avlodda tarixga qiziqish uyg'otadi, ilmiy izlanishlar uchun boy manba bo'lib xizmat qiladi.

Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar yordamida muzeylar virtual tarzda ham ko'rsatilmoqda. Bu esa insoniyat merosini butun dunyo bo'ylab istalgan odamga ochib beradi. Demak, muzeylar o'tgan asrlar bilan bugungi zamonni bog'laydigan, o'tmish saboqlarini kelajakka yetkazuvchi eng muhim ko'prikdir.